

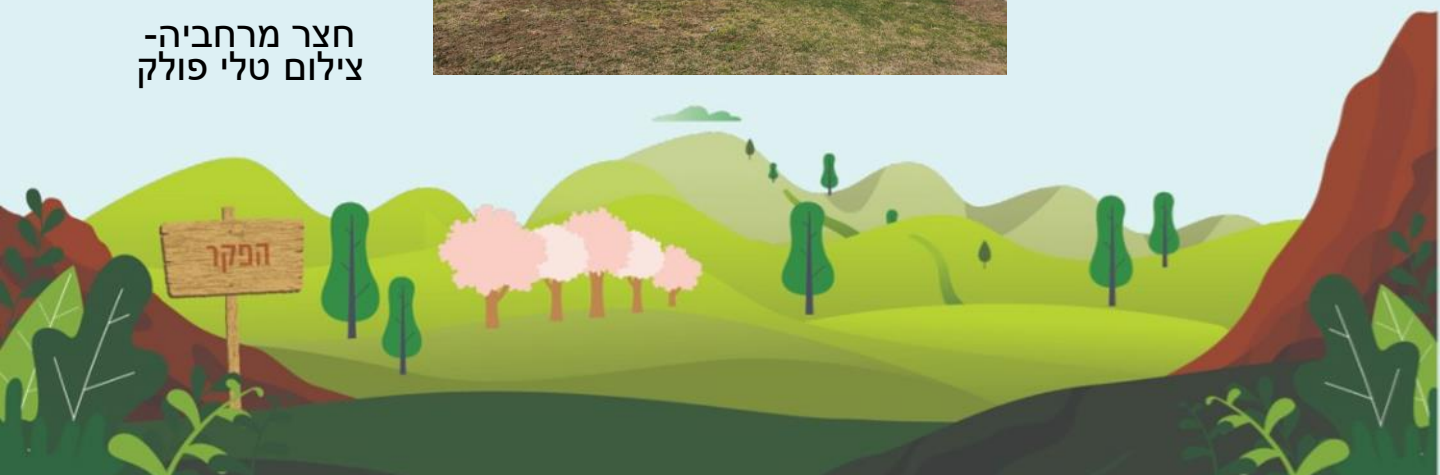
מרחביה - חיבור לכלל ישראל הדתה או חיבוב המסורת על כלל ישראל?

“לא באנו להשפיע, באנו להיות מושפעים”

ביישוב מרחביה התגוררו אנשי העלייה השנייה שהיו שונים באופן בולט מאנשי העלייה הראשונה. במרחביה ובמושבות אחרות של העלייה השנייה היחס אל הדת היה שלילי במופגן; בעיני הצעירים שהקימו את היישובים האלה סימלה הדת את כל הדברים הפסולים, הגלותיים והלא רלוונטיים. הם הביעו בוז כלפי הדת שנטשו, והעלייה לארץ-ישראל הייתה ביטוי לרצונם לבנות עולם חדש שיוקם על הריסותיו של העולם הישן

חצר מרחביה-
צילום טלי פולק

“לא באנו להשפיע, באנו להיות מושפעים”

שהגיעו לתחנת הרכבת בעפולה קיבל את פניהם האגרונים שלמה דיק המנהל, עם שני פרשים עבריים. שלמה דיק נתן להן רקע על אופי המושבה: חילונית, ללא כשרות, אין מזוזות בבית. לכבוד בואם הכשירו מטבח לחלבי וקנו מזוזות. מעט מניחים תפילין ומי שצם ביום הכיפורים צחקו עליו. שנתיים קודם, אחד החלוצים נפטר והחלוצים התנגדו לאמירת קדיש. כשהגיעו הרבנים לחוות הפועלים התקבלו בקרירות. כשנכנסו לחדר האוכל השתררה דממה וננעצו בהם מבטים חשדניים. אחד המתיישבים קם על רגליו וצעק: “חבל על העבודה והדיבורים שלכם - פה לא תשפיעו כלום!” המבוכה הייתה רבה.

הרב קוק פנה אליו ואמר לו בקול רך: “לא באנו להשפיע, באנו להיות מושפעים!” האווירה נותרה מתוחה. הרב קוק המשיך לדובב את החלוצים: באנו להיות מושפעים ממסירות הנפש שלכם; הרי יש כאן נשמות גדולות עם מסירות נפש גדולה לכלל ישראל.

אחד החלוצים ניגש אל הרב קוק, קירב את פניו אליו וצעק: אדוני הרב, לי אין נשמה. את הנשמה השארתי בישיבת סלובודקה ביום שעזבתה. השארתי מאחורי את כל המנהגים הגלותיים של מצוות ואיסורים. באתי לכאן כי כל רצוני לחיות חיים של יושר ועבודת כפיים. אל תבלבל לי את המוח בסיפורים על נשמה.

הרב קוק לא הרפה. הוא הביט בחלוץ בעיניו הכחולות והעמוקות ואמר לו בשקט: “אני מאמין שאפילו אצל פושעי ישראל בוערת אש האמונה”. החלוץ הטיח בו בלעג: “אשרי המאמין”, ועזב את חדר האוכל

מקור: אידיאולוגיה והלכה: מאבקים ומסעות: מרחביה: רבנים לכו הביתה!
רוזנק אבינעם, 2006

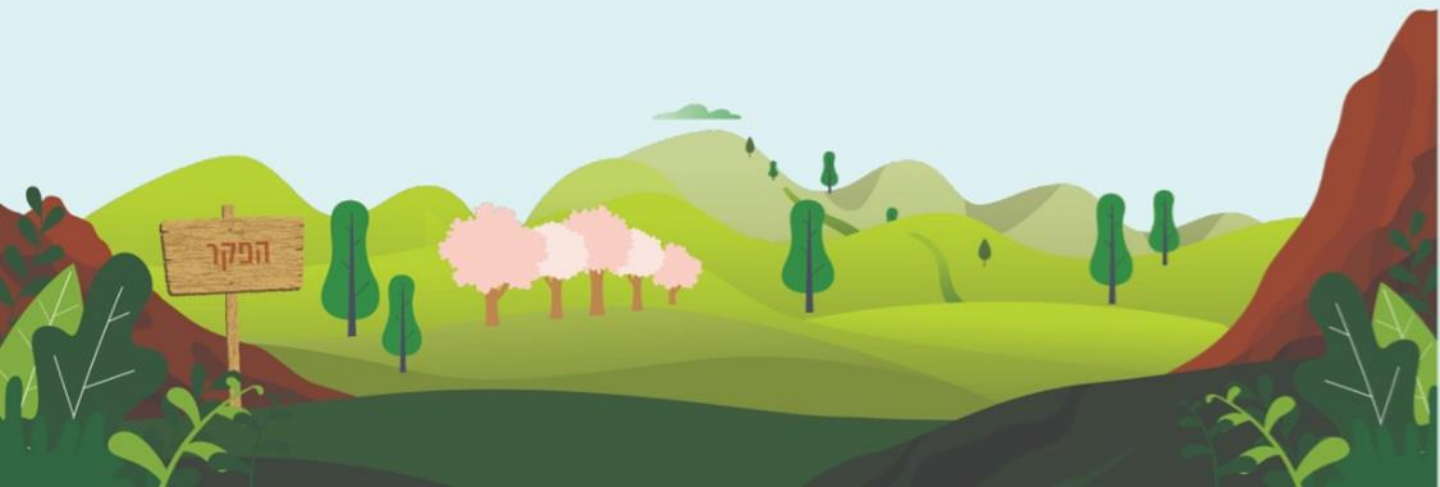

דילמה

האם אנחנו צריכים לשאוף להשפיע על הצביון היהודי ברמת המדינה או שעלינו להשקיע את הכוחות רק באלו שרוצים להתחבר ולהתקרב אל הדת?

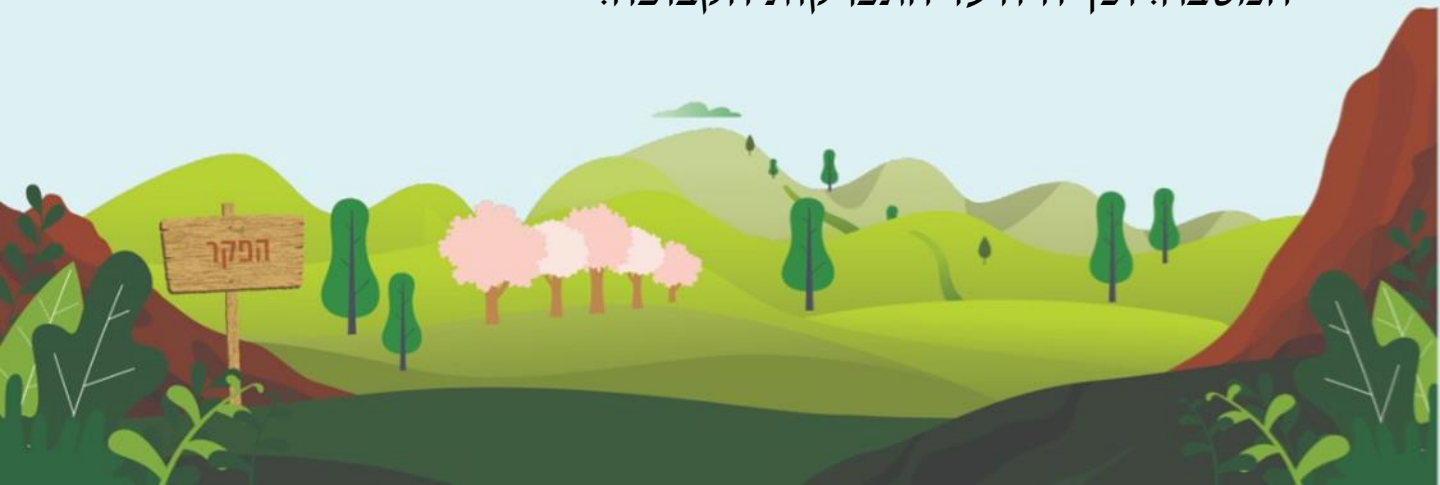
מהי, לדעתכם, הדרך הנכונה להשפיע על החברה בעם ישראל?

כיצד נרגעו הרוחות?

- המתח בין המתיישבים נשבר כאשר הגיע הרב של טבריה הרב משה קלירס וסיפר בכאב על נפילתם של שני חלוצים שנרצחו על ידי כנופיית בדואים. האחד מדגניה והשני מכנרת. הרב קוק והרב זוננפלד הספידו את הנרצחים, ההספדים רגשו וחזקו מאד את החלוצים, הרב קוק חיזק את המסירות שלהם לאדמת ארץ ישראל. הפורעים היו תוקפים את המושבות בעיקר בלילות ששבת ולכן יצאו לשמור ולהגן יותר מיום רגיל ונאלצו "לחלל את השבת" הרב הסביר להם שזהו פיקוח נפש ולכן, דוחה שבת.
- למרות התגובות הזועמות והמזלזלות של חלק מהחלוצים, היו גם כאלו שהיו צמאים לשמוע את דברי הרבנים. בעקבות הביקור החליט המנהל האגרונום להפריש תרומות ומעשרות, להקים מקווה כשר ולהכשיר את המטבח. וכך היה עד התפרקות הקבוצה.

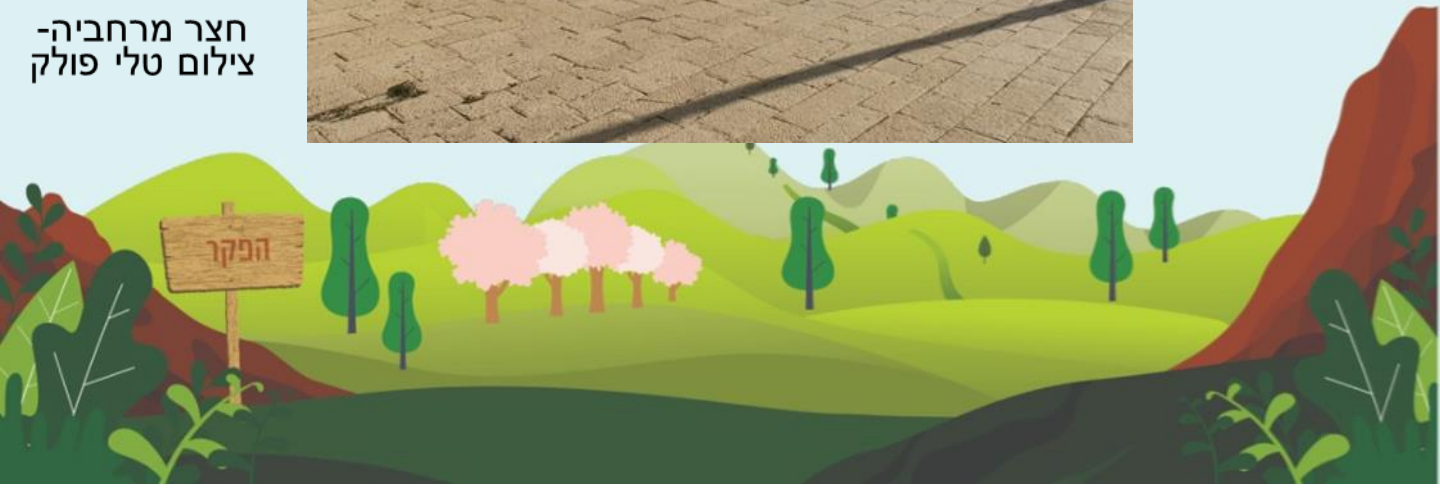
חיבור לכלל ישראל

למרות התגובות הנזעמות והפוגעניות הרב ניסה לראות את החלוצים בעין טובה. לזהות את הנקודות הטובות שבהם - שמירה על הארץ, עבודת האדמה, שמירה על עבודה עברית וקשר עמוק לארץ.

דרך ראיית הטוב שהייתה אמיתית ועמוקה מתוך נשמת הרב, הוא הצליח לגעת בחלק מהחלוצים במרחביה, ומעטים החלו לשמור על חלק מהמצוות.

חצר מרחביה -
צילום טלי פולק

העשרה - פוריה ריקוד עם החלוצים

לאחר תפילת ערבית הסכימו הרבנים לסעוד במקום, אבל לא בחדר האוכל הגדול, שהוגשו בו מאכלי טרפה. באחד החדרים הצדדיים הובאו לפניהם לחם, דגים מלוחים ותה, והם נטלו את ידיהם וסעדו פת ערבית. עד שישבו הרבנים בסעודתם, נשמעה שירה אדירה מאולם האוכל הגדול, הפועלים נתאספו שם ופתחו בשירה, "צריכים להיכנס אליהם" אמר הרב קוק. "בוודאי, בוודאי" - הסכימו עימו חבריו הרבנים.

"אל יבנה הגליל, אדיר אל יבנה הגליל" - קדמו הפועלים בשירה את פני הרבנים, לפתע הושלך הס. הרב קוק קם מקומו וחל לשאת את דבריו. "הגיעה השעה לשים קץ למצב המוזר של התרחקות בין הישוב הישן לישוב החדש... אחים יקרים אנא התקרבו אלינו, כי הגיעה שעת קירוב הלבבות. די רחקנו זה מזה. הבה אחים אהובים ויקרים, שבים אנו, אנשי הישוב הישן, לחבק אתכם בזרועות פתוחות. אבא אנא אחים התקרבו גם אתם אלינו בדרכי החיים, בכל הקדוש לארץ ישראל..." קירות האוכל רעדו ממחיאות הכפיים הסוערות. ...והנה הוא (הרב קוק) חוזר כשהוא לבוש בבגדי שומר המקום.... כשכל הפועלים סביבו הוא הכריז "הריני מוסר מודעה, כי לא אוריד מעלי את בגדי השמירה ולא אניח את הרובה, עד שלא תבטיחו לי כולם, כאיש אחד בלב אחד להתחיל לכבד את מצוות התורה, לשמור את השבת והכשרות"

"מבטחים אנו רבי!" - ואז נח ששפתיו לוחשות "ברוך ה' וברוך ומבורך שמו" למחרת נשאר הרבנים לפקח על סדרי הכשת המטבח שנעתה על ידי הפועלים ששירה בפיהם.

ביומנו כתב : "אשרי עין ראתה ריקודין של תשובה".

מתוך : שמואל אבידור הכהן, האיש נגד הזרם, 2002, ידענות אחרונות, עמ' 61-60.

